

Asia: VN/16361/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko avustus tarpeellinen?

Kuntaliitto pitää muutosta tarpeellisena. Rahoitus kunnille ja kuntayhtymille aiheutuviin kustannuksiin varhaiskasvatuksen järjestämisen osalta on välttämätön. Kuntaliitto pitää hyvänä, että rahoituslakiin lisätään säännös rahoituksesta pysyväisluonteisesti, koska vastaavia palvelutarpeita voidaan arvioida esiintyvän tulevaisuudessakin. Palvelun järjestämiseen myönnettävä avustus mahdollistaa kunnille varhaiskasvatuksen järjestämisen lapsille, joilla ei vielä ole kotikuntaa.

Kuntaliitto huomauttaa, että avustusta ei voi saada avoimen varhaiskasvatuksen palveluiden järjestämiseksi. Avoimella varhaiskasvatustoiminnalla voitaisiin tarpeen mukaan täydentää varhaiskasvatuksen palveluvalikoimaa ja tarjota vaihtoehtoja lasten ja perheiden erilaisiin tarpeisiin, kuten erilaista kerho-toimintaa osaviikkoisesti. Kun kyseessä on tilapäistä suojelua hakevien tai saavien, kansainvälistä suojelua hakevien tai paperittomien lasten varhaiskasvatuksesta, on Kuntaliiton näkemyksen mukaan usein helpompi aloittaa palvelu avoimen varhaiskasvatuksen eri muodoissa. Ottaen huomioon, että usein kyse on eri syistä pakenevista perheistä ja lapsista, voi avoin varhaiskasvatuspalvelu olla etenkin aluksi hyvä paikka totuttautua trauman jälkeen uuteen maahan ja kieleen. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan rahoittamismahdollisuus tulisi lisätä erityisavustuksen piiriin.

Kuntaliitto esittää huolena henkilöstön osaamiseen liittyvän haasteen palvelun järjestämisen osalta. On varmistettava siitä, että henkilöstöllä on riittävää osaamista toimia, kun kyseessä on poikkeuksellisista ja/tai traumaattisista olosuhteista saapuvat lapset.

Kuntaliitto huomauttaa, että varhaiskasvatuksen kelpoisesta henkilöstöstä on jo nyt kova pula. Jatkossa tulee huolehtia myös riittävästä täydennyskoulu-tuksesta ja siihen liittyvästä rahoituksesta, jotta voidaan turvata henkilöstön riittävä osaaminen myös tulevaisuudessa

Ovatko avustuksen myöntöperusteet selkeät?

Ehdotuksen mukaan kyseessä on valtionavustus. Avustus on tarkoitus kohdentaa varhaiskasvatuksen järjestämiseen sellaisille tilapäistä suojelua hakeville tai saaville lapsille, kansainvälistä suojelua hakeville lapsille taikka paperittomille lapsille, joilla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyseiset lapset eivät kuulu peruspalvelujen valtionosuuden piiriin.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan avustus kohdentaa tarvittavan rahoituksen oikeaan paikkaan, pois lukien avoimen varhaiskasvatuksen palvelut. Tällä hetkellä kunta saa valtionosuutta vain niistä lapsista, joilla on väestötietojärjestelmään merkitty kotikunta Suomessa. Kuntaliitto pitää perusteltuna, että kunta tai kuntayhtymä voisi sisällyttää hakemukseen myös yksityistä varhaiskasvatusta ja että yksityinen palveluntuottaja ei voisi suoraan olla avustuksen hakija eikä saaja. Esityksen mukaan kunta voisi kuitenkin käyttää avustusta kattamaan esimerkiksi varhaiskasvatuksen ostopalvelutoiminnan hankintakustannuksia taikka kunnan maksamaa osuutta palvelusetelistä tai yksityisen hoidon tuesta tarpeen mukaan. Tämä tukee kuntien itsehallintoa ja oikeutta itse päättää lakissääteisen varhaiskasvatustalouden tuottamistavan.

Esityksen liitteenä olevassa asetusluonnoksessa ehdotetaan, että avustusta myönnettäisiin säännölliseen, vähintään 10 päivää kalenterikuukaudessa suunniteltuun varhaiskasvatustoimintaan, valtakunnallisten keskimääräisten kustannusten mukaisesti ja lapsikohtaisesti. Käyttökohteita olisivat varhaiskasvatuksen tavanomaiset käyttökulut. Kuntaliitto pitää palvelun rajaamista minimissään 10 päivään kuukaudessa haasteellisena. Varhaiskasvatustalouden mahdollistaa huoltajille käyttää ja varata palvelua lapselle oman tarpeensa mukaisesti eikä Kuntaliiton näkemyksen mukaan mitään minimiä varhaiskasvatukselle ole määritelty. Lapsen kannalta voi olla tarkoituksenmukaista olla palvelussa kyseisessä tapauksessa säännöllisesti vähintään 10 päivää kuukaudessa mutta kunta ei voi velvoittaa sellaiseen läsnäoloon. Kuntaliiton näkemyksen mukaan avustusta tulisi myöntää esityksen mukaisesti myös 10 päivää lyhyemmästä varhaiskasvatuksesta, koska on todennäköistä, että kustannusten osalta tilanne on sama, eikä kunnalla ole oikeutta olla järjestämättä palvelua myös lyhemmältä ajalta.

Kuntaliitto pitää perusteltuna, että tässä tapauksessa kustannukset korvataan täysimääräisesti valtakunnallisten keskimääräisten kustannusten mukaisesti. Samaa keskimääräiseen hintaan perustuvaa laskennallista menettelyä on käytetty mm. koronasta aiheutuvien talousvaikutusten korvaamisessa kunnille vuosina 2021 ja 2022

Onko teillä täydennettävää vaikutusarvioihin?

Kuntaliiton näkemyksen mukaan vaikutusarviot ovat oikeansuuntaisia. Kuntaliitto toistaa kuitenkin huolensa kelpoisen henkilöstön riittävydestä sekä henkilöstön osaamiseen liittyvästä täydennyskoulutuksesta

Onko teillä muita huomioita?

Kuntaliitto toivoo, että myös avoimen varhaiskasvatustoiminnan rahoitusmahdollisuuksia kartoitetaan tilanteessa jolloin kyseistä palvelua järjestetään tilapäistä suojelua hakevien tai saavien, kansainvälistä suojelua hakevien tai paperittomien lasten osalta.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[lausunto_HEluonnos_OKM_rahoituksesta annetun lain muuttamiseksi - tiivistelmä.pdf](#)

Lahtinen Jarkko
Suomen Kuntaliitto - Hyvinvointi- ja sivistyksikkö